

انتقال موج خالص‌سازی از انتخابات ریاست جمهوری سیزدهم و مجلس یازدهم به مدیران دولتی و سپس دانشگاه‌ها و این روزها مدارس، موجی از انتقادات را برانگیخت. در حالی که گمان می‌رفت، اعتراضات بعد از فوت مهسا امینی مهم‌ترین انگیزه خالص‌سازان در حذف اساتید غیر همسو با تندروها هستند، اما انتشار گزارش‌های جدیدمبنی بر یک سند اداری، مشخص می‌کند که از همان آغاز دولت در ابلاغیه‌ای به هیات جذب دانشگاه‌ها، مشخصات اساتیدی که باید خالص سازی شوند مشخص شده بود.

◀ **رزم‌گشایی از پروژه حذف اساتید**

آنچنان که محسن برهانی، حقوقدان و استاد دانشگاه که از آخرین اساتید اخراج شده دانشگاه است، خبر از مصوبه‌ای داده که یک ماه پس از تشکیل دولت سیزدهم از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوب و ابلاغ شده است. در این ابلاغیه خطاب به هیات عالی جذب اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها، وزارت علوم و وزارت بهداشت ابلاغ شده شرایط قطع همکاری بااستادان دانشگاه قید شده است.

◀ **برنامه‌ریزی قبلی**

در این میان، غلامرضا نوری قزلبه رئیس فراکسیون مستقلین مجلس تاکید کرد که «دولت مسئول اخراج اساتید از دانشگاه» است. محسن برهانی، استاداخراجی گروه حقوق دانشگاه تهران که در شبکه اجتماعی توئیتر نقدهای حقوقی به سیاست‌های اجرایی وارد می‌کرد، نیز تاریخ ابلاغ این مصوبه را ۲۸ مهرماه سال ۱۴۰۰ اعلام کرده است. این ابلاغیه که به گفته آقای برهانی، امنیت نهایی اساتید دانشگاه را متزلزل کرده، چالش‌هایی را به نهاد دانشگاه‌ها تحمیل کرده که ده سال قبل، در دولت‌های نهم و دهم به دانشگاه وارد شد. محموداحمدی‌نژاد بعد از جریان انقلاب فرهنگی که به تسویه اساتید نزدیک به رژیم پهلوی منجر شده بود، دومین موج خالص‌سازی دانشگاه‌ها را با اخراج اساتیدی آغاز کرد که منتقد عملکرد دولت او بودند. برهانی درباره وضعیت خود نیز به روزنامه اعتماد گفته «نه شاکي خصوصی دارم، نه مسأله مالی دارم نه مشکل اخلاقی؛ تعلیم کردند، چون در توئیتر و اینستاگرام از منظر حقوقی منتقد بودم».

◀ **دولت رکوردار**

حالا با گذشت سال‌ها از استخدام اساتیدی که با معیارهای دولت‌های نهم و دهم منطبق بودند، موج سوم خالص‌سازی اساتیدی آغاز شده که علایب در زمان احمدی‌نژاد استخدام شدند. روزنامه اعتماد توانسته نام ۸۵ استادی را که در دولت‌های نهم و دهم، از تدریس در دانشگاه اخراج، تعلیق، ممنوع التدریس، برکنار یا وادار به بازنشستگی اجباری و زود هنگام شدند، لیست کند. موضوعی که در سال‌های پایانی دولت دهم به افت کیفیت تحصیل دانشجویان و تهدید به استیضاح وزیر علوم منجر شد، اما دولت سیزدهم در رکوردی جدید، عدد ۱۱۰ استاد اخراج شده را تا شهریور ۱۴۰۲ به خود اختصاص داده است. به گزارش خبرآنلاین، این اساتید معتقدند «راهِبرد دولت آن است تا بدون نگرانی از پاسخگویی به منتقدان وبدون هر نوع مزاحمتی آنچه مدنظرش است را اجرایی کند. بر اساس نتایج تحقیقاتی که روزنامه اعتماد نیز به تازگی منتشر کرده، دانشگاه آزاد با ۲۹ مورد، دانشگاه تهران با ۲۷ مورد، دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۱۱ مورد، دانشگاه علامه طباطبایی با ۸ مورد، دانشگاه شهید بهشتی با ۷ مورد، دانشگاه علوم پزشکی ایران با ۵ مورد، دانشگاه‌های فردوسی مشهد و شهید باهنر کرمان هر کدام با ۳ مورد، بیش‌ترین فراوانی حذف استادان را در این بازه زمانی داشته‌اند. بیش‌تر بزرگان و قتلایی، چون حسن روحانی هشدار داده بودند که «اخراج اساتید دامنه مهاجرت‌ها را گشایش می‌دهد». سید حسن خمینی نیز در دیدار با دبیر کل و اعضای شورای مرکزی حزب اعتماد ملی در حسینیه جماران، به موضوع اخراج اساتید اشاره کرده و گفته بود: «در جریان مسائل دانشگاه امروز با مسأله اخراج‌ها مواجه هستیم. استقلال دانشگاه و دانشجو از اموری است که اگر خدای نکرده مورد لطمه قرار گیرد ضررهای بسیار برای کشور پدید می‌آورد». در یکی از آخرین تحولات، رضا فرجی دانا، استاد دانشگاه تهران و وزیر سابق علوم نیز در اعتراض به دخالت‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی از عضویت در فرهنگستان علوم استعفا کرد. سایت اصولگرای فردانیز درباره استعفای اعتراضی رضا فرجی دانا نوشت: «ضافرجی دانا از فرهنگستان علوم استعفا داده است، اما آنچه مهم‌تر از خود استعفای او به نظر می‌رسد دلیل استعفای فرجی دانا از ریاست فرهنگستان علوم است، در متن کوتاه استعفای او دلیل این امر «دخالت‌های نابه‌جای شورای عالی انقلاب فرهنگی» عنوان شده است. کارشناسان سیاسی معتقدند استعفای فرجی دانا بعد از آن صورت گرفت که رئیس‌جمهور در احکامی افرادی را در عضویت فرهنگستان علوم درآورد که برابر قانون شرایط پیوستن به آن را نداشته‌اند.

◀ **پیامد خالص‌سازی دانشگاه‌ها**

در بهمن‌ماه ۱۴۰۱، بیش از ۱۰۰ استاد دانشگاه در نامه‌ای به اخراج شماری از استادان دانشگاه‌ها اعتراض کردند. این استادان در نامه خود نوشته بودند که «اخراج اعضای از هیات علمی دانشگاه‌ها روند تکراری است که به‌ویژه در سال‌های اخیر شدت گرفته است». تحلیلگران معتقدند استمرار روند خالص‌سازی‌ها و ابلاغ دستورالعمل‌های دو پهلو که دست نهادهای خارج دانشگاه را برای حذف اساتید باز گذاشته، از مهم‌ترین دلایل رکورد شکنی دولت سیزدهم در کنار گذاشتن برخی اساتید منتقد خود است.

غلامعلی جعفرزاده ایمن آبادی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

جریان خالص‌ساز از رئیس‌ی هم عبور خواهد کرد

◀ **ماه‌هاست که بسیاری در مورد واژه خالص‌سازی صحبت می‌کنند؛ اساسا این رویه از کی و با چه هدفی شکل گرفته و در شرایط فعلی جامعه چه تحلیلی از آن دارید؟**

بعد از انقلاب اولین بار جریان خالص‌سازی در خصوص شهید باکری به‌وجود آمد. جالب است که اگر خاطرات شهید باکری را بخوانید به طور کامل در مورد این موضوع توضیح داده که این مساله چگونه رخ داده است. حتی پس از شهادتش نیز این جریان دست از خالص‌سازی برنداشتند. همین‌طور هم که پیش آمدیم به باور من برخی در پی خالص‌سازی برآمدند، ما با پیچه‌های انقلاب مشکل نداریم با انقلابیون جعلی که اسم دیگرشان نفوذی‌ها هستند برای اینکه بتوانند از داخل به انقلاب ضربه بزنند، مشکل داریم لذا توصیه و درخواست من از آقای رئیسی این است که در دام این نفوذی‌ها و انقلابیون جعلی نیفتد. رئیسی نیز باید هوش و حواس خود را جمع کند. این خالص‌سازی قطعا در سال‌های آتی به جایی خواهد رسید که کافی است آقای رئیسی بر خلاف نظر آنها عمل نماید که تندروها از روی اسم وی رد می‌شوند. ذره‌ای در این موضوع شک نکنید که اگر رئیسی هم مطابق میل آنها عمل و رفتار نکند به راحتی از وی هم عبور خواهند کرد. نگاه آینده امروز چه تعاریفی از آقای رئیسی می‌شود و هم‌زمان سال‌های اول روی کار آمدن احمدی‌نژاد را تصور کنید. خالص‌ترین نیروها تصفیه می‌شوند، اما کسانی که به هر نحوی در حال نفوذ هستند ناخالص‌ترین افراد هستند. آقای رئیسی اجازه ندهد که انقلاب به دست نااهلان و نامحرم‌ان بیفتد. ما دلمان برای انقلاب، نظام و مقام معظم رهبری می‌سوزد. این همه هزینه برای یکدست کردن کشور و در اختیار گرفتن همه قوا شد اما خروجی آن صفر است که این اصلا شایسته نیست.

◀ **تندروها و خالص‌سازها نیز صحبت از انقلابیگری می‌کنند، اما در طرف مقابل عقلا، اعتدالیون و میانه‌روها نیز از انقلابی‌گری سخن به میان می‌آورند؛ اساسا تعریف واحدی از این مفهوم وجود دارد یا اینکه هر جریان بر مبنای دیدگاه خود انقلاب و انقلابی‌گری را تعریف می‌کند؟**

مگر می‌شود کسی ادعای انقلابی‌گری داشته باشد، اما وضع معیشت کشور روز به روز سخت‌تر شود؟ این چه انقلابی‌گری است که نتایجش در اشتغال، مسکن، معیشت، آلودگی محیط زیست، خروج از رکود، بیکاری و... این گونه است؟ این انقلابی‌گری نیست. انقلابی‌گری یعنی دادن خدمات رفاهی به مردم و ایجاد رضایت در مردم. یادمان نرود که دوازده فروردین ۱۳۵۸، ۹۸ درصد مردم موافق نظام بودند. امروز نفوذی‌های ضد انقلابی با پوشش انقلابی‌گری نفوذ کردند و کشور را دچار خسارت‌های فراوان کردند. من نمی‌گویم دولت آقای روحانی بی‌عیب و اشکال بود. اما ای کاش این حجم از مساعدت‌هایی که با این دولت می‌شود حتی نصف در نصفش با دولت آقای روحانی می‌شد آن وقت خیلی از مشکلات حل بود.

◀ **جریان اصولگرا بسیار تاکید داشت که اگر حاکمیت یکدست شود شرایط کشور در حوزه‌های مختلف بهبود خواهد یافت در حالی که اکنون با گذشت دو سال از عملکرد دولت و ماه‌های پایانی مجلس می‌بینیم چیزی بهتر نشده؛ چه تحلیلی از این موضوع دارید؟** آن کسانی که قانون اساسی را نوشته‌اند متوجه اهمیت تفکیک قوا بوده‌اند. این چیزی است که در همه دنیا جواب داده است. اگر منتقدین، نقد و نظارت حذف شود فساد در رکود به‌وجود می‌آید. اگر نگاهی به حوزه‌های مختلف ببیند زید می‌بینید که این تفکر جواب نگرفته است.

نه در اشتغال، نه در مسکن، نه در کاهش نرخ تورم، نه خروج از رکود، نه فقرز دایی و... اگر هر کس به وظیفه قانونی، شرعی و ذاتی خود عمل می‌کرد ما اکنون در چنین شرایطی قرار نداشتیم.

◀ **دولت آمارهایی به خصوص در حوزه اقتصادی ارائه می‌دهد که بعضا با واقعیات جامعه همخوان نیست این تناقض از کجا می‌آید؟**

من فکر می‌کنم این مساله بدین جهت است که آقای رئیسی و مخبر اقتصاددان نیستند و اطلاعی از علم اقتصاد

آرمان ملی – حمید شجاعی: ابتدا با تأثیر بر انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰ همه گزینه‌های موجود را به انحصا مختلف حذف کردند و در نهایت کاندیدای مورد نظر خود را روی کار آوردند و سپس رفته رفته در شئون مختلف جامعه ورود کرده و تلاش کردند تا تأثیرات خود را بگذارند. صحبت از جریان خالص‌ساز است. همان جریانی که به جز خود و منوایتش اساسا هیچ جریان دیگری انقلابی و غیر انقلابی به رسمیت نمی‌شناسد و حتی مردم را نیز آنطور که خود تعریف می‌کند قبول دارد. اخراج برخی اساتید نخبه دانشگاه‌ها، تأثیر در انتخابات‌های نظام پزشکی، نظام مهندسی، نظام پرستاری و روانشناسی از دیگر عملکردهای این جریان بوده است و در آخرین گام نیز فعلا به مدارس وارد شده‌اند. بسیاری معتقدند که گام بلند بعدی انتخابات مجلس خواهد بود؛ اما به نظر می‌رسد که اگر جامعه به نحوی برای حضور در انتخابات ترغیب شود تا از حضور این جریان تندرو در جامعه جلوگیری به‌عمل آید با حضور معتدلین و نمایندگان ادوار می‌توان امیدوار بود که مجلسی کارآمدتر از مجلس یازدهم روی کار آید. به شرطی که شرایط به نحوی پیش برود که مردم پای صندوق‌های رای بیایند. در این راستا برای بررسی جریان خالص‌ساز و تأثیراتش، انتخابات مجلس پیش‌رو و عملکردهای دولت در حوزه‌های مختلف به ویژه وعده شفافیت «آرمان ملی» با غلامعلی جعفرزاده ایمن آبادی، نماینده ادوار مجلس و رئیس فراکسیون مستقلین مجلس دهم به گفت‌وگو پرداخته که در ادامه می‌خوانید.

قهر و فاصله گرفتن از صندوق و انتخابات اشتباه بزرگی است و همان چیزی است که تندروها می‌خواهند. بنابر این به خاطر حفظ نظام و انقلاب باید مبارزه کرد و ایستاد باید تا آخر بایستیم. بهترین کار نیز شرکت در انتخابات است چون جناح تندرو با حضور حداقلی در انتخابات زنده است

ندارند و از این مهم‌تر اینکه در دولت برخی نیروهای تندرو هستند. چه بسا که برخی از این آمارها برای خراب کردن آقای رئیسی داده می‌شود. مثلا به ماجرای الواح هخامنشی که از آمریکا به ایران آورده شد نگاه کنید... یک رئیس‌جمهور بزرگ‌ترین دستاوردش این بوده که حمل‌کننده تعدادی از این الواح و سنگ‌نوشته‌ها بوده که این مساله را هم به عنوان یک بمب خبری و خبر خوش به ملت آماده کرده بودند. در حالیکه توافق برای بازگشت الواح در دولت آقای روحانی انجام شده بود و در این دولت فقط زحمت بازگرداندن آن به‌گرن دولت افتاد. به زودی هم این دو سال تمام خواهد شد و پیش‌بینی من این است که آقای رئیسی با کارنامه انتقادآمیزی در زمینه اقتصادی دولت را تحویل خواهد داد، چرا که به نظر من دیگر برای دور دوم حتی طرفدارانش هم به او رای نخواهند داد.

◀ **تحلیل شما از بررسی برنامه هفتم در مجلس و بعضا اختلافات میان دولت و مجلس چیست و اساسا چرا برنامه هفتم هنوز هم با وجود چند ماه تأخیر به تأیید کمیسیون تلفیق و کلیت مجلس نرسیده است؟**

بخش اعظمی از این داستان بیشتر تبلیغاتی است اگر نه چرا دولت ۲ سال برنامه را دیر داد؟ خیلی دلشان برای مردم می‌سوخت چرا زودتر حرکت نکردند؟ لذا اینها انتخاباتی‌بیش نیست. چرا که مردم به برخی از این نمایندگان می‌گویند شما نماینده دولتید و اینها در حال بازی کردن یک نمایشنامه هستند و به نظر من این کلیات را که دادن و بگذاریم بقیه را ادامه دهند تا ببینیم در ادامه چه خواهد شد. البته این را هم بگویم اینکه دولت یک لایحه داد و مجلس درست کرد قالب برنامه ندارد. بخش‌های مختلف جامعه نیز از بازنشستگان گرفته تا اظهارگران به شدت از این برنامه گلایه‌مند و ناراحت هستند.

◀ **دولت و مجلس در مقاطع مختلف بسیار از شفافیت عملکردها استقبال می‌کردند اما زمانی که بحث تصویب**

انقلابی‌گری یعنی دادن خدمات رفاهی به مردم و ایجاد رضایت در مردم. یادمان نرود که دوازده فروردین ۱۳۵۸ ۹۸ درصد مردم موافق نظام بودند الان چقدر است؟ امروز نفوذی‌های ضد انقلابی با پوششش انقلابی‌گری نفوذ کردند و کشور را دچار خسارت‌های فراوان کردند. من نمی‌گویم دولت آقای روحانی بی‌عیب و اشکال بود. اما ای کاش این حجم از مساعدت‌هایی که با این دولت می‌شود حتی نصف در نصفش با دولت آقای روحانی می‌شد آن وقت خیلی از مشکلات حل بود

◀ **همه قوا یکدست شدند اما هیچ**

خروجی اتفاق نیفتاد

◀ **رئیس‌جمهور در دام نفوذی‌ها و**

انقلابیون جعلی نیفتد

◀ **قهر و فاصله گرفتن از صندوق**

رای اشتباه بزرگی است

این مساله در مجمع تشخیص به‌میان آمد مشخص شد که شخص رئیس‌جمهور مخالف این مساله بوده؛ اساسا چرا با وجود اظهارات مختلف در حمایت از شفافیت، اما در عمل دولت و مجلس تناقض با اظهارات اولیه خود عمل کردند؟ اگر قرار بود که شفاف باشد از ابتدای خالص‌سازی برای مجلس و دولت و اینها وارد این فازها نمی‌شدند. این عملکردها به خوبی نشان داد که همه صحبت‌های قبلی در مورد لزوم شفافیت ... همه فقط شعار بود.

◀ **با توجه به انتخابات پیش‌رو در یک رقابت میان جریان خالص‌ساز و طبیف معتدل و میانه رو که در صدد است از ورود تندروها به مجلس جلوگیری کند هستیم؛ اساسا چنین رقابتی را چگونه می‌بینید و فکر می‌کنید با شرایط فعلی جامعه نتیجه این رقابت چه شود؟**

ما به ضرس قاطع اعتقاد داریم که با همه کم لطفی‌ها، بی‌مهری‌ها، تلخ‌کاری‌ها و مخصوصا با حذف چهره‌های بزرگ و تأثیرگذاری مثل مرحوم آیت‌... هاشمی رفسنجانی و آقای لاریجانی نباید در زمین تندروها بازی کرد. اشتباه برخی گروه‌ها و جناح‌های سیاسی این است که قهر کردند. باید تا آخرین رای با جریان خالص‌ساز مبارزه کرد و امیدوارم شوری انگیزان نیز مقداری باز تر عمل کنند. لذا هر کسی که تاییدیه گرفت به امید خدا که همفکر اینها نیست باید به او کم کرد تا به مجلس برود و مقابل این جریان بایستد. متأسفانه بخش اعظمی از جریان اصلاح‌طلب اعتقاد دارند که نباید در انتخابات شرکت کرد که کاملا اشتباه است. قهر و فاصله گرفتن از صندوق و انتخابات اشتباه بزرگی است و همان چیزی است که تندروها می‌خواهند. بنابر این به خاطر حفظ نظام و انقلاب باید مبارزه کرد و ایستاد و با این تلنگرها و کشیده‌هایی که به ما زده می‌شود نباید دلمان از انقلاب و نظام بشکند و باید تا آخر بایستیم. بهترین کار نیز شرکت در انتخابات است چون جناح تندرو با حضور حداقلی در انتخابات زنده است و با مشارکت مردم خود به خود تندروها قطعا حذف خواهند شد.

◀ **با وجود عملکردهای انتقادآمیز دولت و بی‌اعتمادی جامعه اقلا مردم باید چگونه انجام شود که باز هم به حضور در انتخابات ترغیب شوند؟**

من معتقدم همین شما رسانه‌ها باید زحمت بکشید و به مردم بگوئید که قهر کردن شما و فاصله گرفتن شما از صندوق چه اثرات و تبعات منفی دارد. رسانه‌ها اکنون نقش حساس‌تری دارند. هر چند می‌دانم که شرایط خیلی سخت است، رسانه‌ها مستقل به سختی از لحاظ اقتصادی و ممیزی‌ها مواجه است ولی با همه این اوصاف باید در مقابل این جریان تندرو ایستادگی کرد. البته سیستم حاکمیت نیز واقعا باید یک سری تغییرات بنیادین و اساسی انجام دهد که بتواند مردم را از این فاز خارج کند.

این نیاز جامعه است. شاید بگوئید توقع بی‌جایی دارید و حل مشکلات کار این دولت نیست . با همه اینها گرچه بسیار بعید می‌دانم، اما یک تغییر ولو کوچک از سوی دولت می‌تواند مردمی که پایبند به این نظام و انقلاب هستند را به پای صندوق‌های رای بیاورد. به هر صورت هنوز نگاه جامعه سرد است و این واقعیت کف جامعه است. من امیدوارم که رهنمودهای مقام معظم رهبری در ماه مبارک رمضان بالاخره این دولت و عوامل برگزاری انتخابات را بیدار کند و آن چهار محوری که رهبری اعلام کردند اعم از مشارکت، سلامت و... را عملی به مردم نشان دهند و مردم وقتی ببینند که تغییرات ایجاد شد قطعا به پای صندوق‌های رای خواهند آمد. مقصر اینکه الان جامعه سرد است و نگاهی به انتخابات ندارد مقصرش عوامل اقتصادی بنیادین و اساسی انجام دهد که

◀ **نقش جریان‌های سیاسی را در انتخابات پیش‌رو چطور می‌بینید و چه میزان می‌توانند گرما بخش انتخابات شوند؟**

من فکر می‌کنم که جریانات سیاسی هنوز به یک پختگی کامل نرسیدند و بعضا در این فتنه تندروها افتادند. آنها می‌خواهند جامعه سرد و منغل و مشارکت حداقلی باشد و برخی جریانات سیاسی متأسفانه دانسته یا نادانسته در این دام نیز افتادند و بی‌رغبتی اینها به جریان تندروی پایداری کمک می‌کند.

تلاش‌ها برای توافق

احیای برجام چقدر جدی است؟

حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران گفته ژاین ابتکاری را برای احیای توافق هسته‌ای پیشنهاد کرده است. عبداللهیان در گفت‌وگو با خبرگزاری ژاپنی کیودو اعلام کرده که پیشنهاد ژاپن با «منافع ایران» همسو است و تهران به آن نگاه مثبت خواهد داشت. وی با بیان اینکه ما از نقش سازنده ژاپن در احیای توافق هسته‌ای حمایت می‌کنیم، آمریکا، انگلیس، فرانسه و آلمان را به داشتن «مطالبات بیش از حد» متهم کرد که پیشرفت مذاکرات را به تأخیر انداخته‌اند. وزیر امور خارجه همچنین دلیل این تأخیر را «دخالت» در مسائل داخلی ایران دانست. امیرعبداللهیان روز سه‌شنبه پس از بازگشت از نیویورک به خبرگزاری رسمی ایران، ایرنا گفته بود که سلطان هیثم بن طارق پادشاه عمان هم در تلاش برای احیای توافق هسته‌ای است. با این حال، وی تأکید کرد که ابتکار پیشنهادی عمان ابزاری برای تسریع و بازگرداندن همه طرف‌ها به تعهدات خود بدون تدوین برنامه یا متن جدید است. ان‌یکه مورا، معاون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا که مسئول مذاکره از طرف این اتحادیه با علی باقری کنی، معاون سیاسی وزارت خارجه و سر تیم مذاکره‌کنندگان دولت رئیسی است، بار دیگر تأکید کرده در برجام جایگزینی ندارد. مورا تصویر آخرین مذاکره خود با طرف‌های ایرانی در جاشیه نشست سازمان ملل در نیویورک را منتشر کرده و گفته با آقای علی باقری و نماینده آمریکا و اروپایی‌ها دیدار کردم و نتیجه‌گیری من این است که سیاست اتحادیه اروپا که تنها با رسیدن به یک توافق جامع در مورد محدودیت‌های قابل راستی آزمایی برای برنامه هسته‌ای ایران از طریق نظارت قابل توجه آژانس بر رفع تحریم‌هاست، مورد حمایت قرار گرفت. به گفته مورا همچنین شروط در مورد همکاری هسته‌ای برای اجازه دادن به ایران به منظور داشتن یک صنعت هسته‌ای شفاف از جمله تحقیقات در این زمینه مورد حمایت است. در کنار این تحولات، ظاهرا ایران حسن‌نیت طرف آمریکایی را با یک درخواست در نیویورک محک زده است. ایالات متحده درخواست وزیر امور خارجه ایران برای سفر به واشنگتن را در هفته گذشته رد کرده است. «نیوتمیلر» سخنگوی وزارت امور خارجه، روز دوشنبه در یک نشست خبری روزانه گفت که امیرعبدا...یان به دنبال سفر به دفتر حفاظت منافع ایران در واشنگتن پس از مجمع عمومی سازمان ملل بوده است. میلر به خبرنگاران گفته «آنها این درخواست را مطرح کردند و وزارت امور خارجه آن را رد کرد.» او گفت: «ما موظفیم به مقامات ایرانی و دیگر مقامات دولت‌های خارجی اجازه دهیم برای حضور در سازمان ملل به نیویورک سفر کنند. اما تعهدی نداریم که با آنها اجازه سفر به واشنگتن دی‌سی را بدهیم.» در ایران البته خبری متعارف خواهد شد. کشور سلاخی فرماده سپاه نسبت به اعتماد به «نشنان» هشدار داده و گفته دشمنان تصورات و محاسبات نادرستی داشتند که منجر به شکست آنها شد.

◀ **بند غروب برجام**

برخی محافل دلیل این تحولات را نزدیک شدن به یک تاریخ مهم در برجام می‌دانند. تاریخ انقضای بند معروف به «بند غروب برجام» نزدیک است. ۱۸ اکتبر بر اساس زمان‌بندی اشاره شده در مفاد برجام بسیاری از مهم‌ترین تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران منقضی خواهد شد و ایران قادر به خرید و فروش بخش قابل توجهی از تسلیحات متعارف خواهد شد. کشورها عضو برجام با همین فرمان اجازه انقضای تحریم‌های تسلیحاتی را نخواهند داد و برای جلوگیری از چنین اتفاقی دست به دامن بند دیگری از برجام خواهند شد. بندی که به آن‌ها اجازه «اسنپ‌بک» می‌دهد. نشانه تمایل ایران برای به نتیجه رسیدن مذاکرات، به نظر رسیدن ماه‌ها دیپلماسی بین واشنگتن و تهران برای توافق مبادله زندانیان بود. رسانه‌های غربی از ترتیبات غیررسمی برای تنش‌زدایی بین دو طرف خبر داده‌اند. همه این‌ها در حالی است که با روی کار آمدن دولت رئیسی، پیشرفت مذاکرات متوقف شده بود. مذاکرات غیرمستقیم واشنگتن و تهران در آوریل ۲۰۲۱ آغاز شد، اما این مذاکرات در جریان انتخابات ریاست جمهوری ایران به مدت پنج ماه متوقف شد. ایران پس از پیروزی ابراهیم رئیسی وارد دور جدیدی از مذاکرات شد، اما این مذاکرات در مارس ۲۰۲۲ و پس از آغاز جنگ روسیه و اوکراین ایستادگی کرد. مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در سپتامبر سال گذشته پیش‌نویسی را برای به نتیجه رساندن مذاکرات پیشنهاد کرد اما تلاش‌های وی بی‌نتیجه ماند. از جمله خواسته‌های مداوم تهران، بسته شدن پرونده پادمان و تحقیقات مورد سه سایت مخفی بوده است. قبل از شهرور ماه سال گذشته و توقف مذاکرات به نظر می‌رسید تنها مساله باقی‌مانده بین ایران و اعضای برجام، مساله پادمان است. کمال خرازی، رئیس شورای راهبردی سیاست خارجی و مشاور رهبری شهریور سال گذشته گفته بود تنها مساله باقی‌مانده پادمان است و اگر این حل شود ایران آمادگی دارد به همه تعهداتش برگردد. با این حال ماه‌ها مذاکره علنی و غیرعلنی با آژانس برای راضی کردن آنها نتیجه نداده است. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اخیرا از عدم پیشرفت در دستیابی به تفاهم با ایران در مورد این سایت‌ها انتقاد کرده است. ایران به‌تازگی مجوز شمارش و بازرسان آژانس را لغو کرده است. ایالات متحده، بریتانیا، فرانسه و آلمان در بیانیه مشترکی از ایران خواسته‌اند در تصمیم خود تجدیدنظر و «به‌طور کامل» با آژانس همکاری کند.

◀ **میانجی‌گری بی‌نتیجه ژاپن**

در چنین شرایطی بار دیگر ایران از میانجی‌گری ژاپن حرف زده است. اتفاقی که یک بار در دوران ریاست جمهوری ترامپ هم رخ داده بود. «شینزو ابه» نخست‌وزیر فقید ژاپن در اولین سفر کی نخست‌وزیر ژاپنی به ایران بعد از انقلاب تلاش کرد قدمی برای احیای برجام بردارد. اما نامه‌او از طرف رئیس‌جمهور آمریکا به مقصد نرسید.